

Konstitucionālo jautājumu komiteja

2019/2207(INI)

12.10.2020

ATZINUMS

Sniegusi Konstitucionālo jautājumu komiteja

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejai

par Eiropas apcietināšanas ordera un nodošanas procedūru starp dalībvalstīm
īstenošanu
(2019/2207(INI))

Atzinuma sagatavotājs: *Paulo Rangel*

PA_NonLeg

IEROSINĀJUMI

Konstitucionālo jautājumu komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteju rezolūcijas priekšlikumā, ko tā pieņems, iekļaut šādus ierosinājumus:

- A. tā kā saikne starp Eiropas apcietināšanas orderi (EAO) un ES pilsonību padara EAO par izrietošu no cilvēku brīvas pārvietošanās, pamatojoties uz savstarpējas atzīšanas principu; tā kā savstarpēja uzticēšanās starp dalībvalstīm ir *sine qua non* nosacījums efektīvai EAO darbībai un tās pamatā ir kopīga pamattiesību ievērošana, kā noteikts Līgumā par Eiropas Savienību (LES) un ES Pamattiesību hartā;
- B. tā kā savstarpējo uzticību pēdējo gadu laikā ir vājinājušas bažas par valstu tiesu iestāžu neatkarības trūkumu un ieslodzījuma apstākļiem dažās dalībvalstīs;
- C. tā kā Apvienotās Karalistes iestādes ir izsniegušas un izpildījušas daudz Eiropas apcietināšanas orderu; tā kā politiskajā deklarācijā par turpmākajām attiecībām ir teikts, ka Apvienotā Karaliste un ES "nodrošinās visaptverošu, ciešu, līdzsvarotu un savstarpēju tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās";
- D. tā kā joprojām notiek sarunas par jauno kārtību krimināltiesību sadarbībā starp ES un Apvienoto Karalisti;
- E. tā kā Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES padara LES 10. panta 4. un 5. punktu, kā arī 36. protokolu par novecojušiem,
 - 1. atgādina, ka Pamatlēmums par Eiropas apcietināšanas orderi, ar ko izveido vienu no senākajiem instrumentiem, pamatojoties uz savstarpēju atzīšanu krimināllietās, ir veiksmīgs instruments tiesu iestāžu sadarbībai, kas ir ievērojami vienkāršojis un paātrinājis nodošanas procedūras starp ES dalībvalstīm salīdzinājumā ar tradicionālajām izdošanas sadarbības sistēmām starp dažādām jurisdikcijām;
 - 2. atzīst, ka Pamatlēmums par Eiropas apcietināšanas orderi ir būtisks elements Eiropas brīvības, drošības un tiesiskuma telpā un ka tā pareiza īstenošana ir būtiski svarīga, lai nodrošinātu veiksmīgu sadarbību starp tiesībaizsardzības iestādēm;
 - 3. atzīst, ka Pamatlēmuma par Eiropas apcietināšanas orderi īstenošana ir pakļāvusi spriedzei daudzu dalībvalstu tiesību sistēmas, jo īpaši attiecībā uz savu valstspiederīgo izdošanu; konstatē, ka Pamatlēmums par Eiropas apcietināšanas orderi ir atklājis valstu materiālo un procesuālo krimināltiesību krasās atšķirības;
 - 4. uzskata, ka pārrobežu aspekts lielākā skaitā noziegumu, tostarp saistībā ar korupciju, nelikumīgu tirdzniecību, digitālajiem noziegumiem, kaitējumu videi un ar dzimumu saistītu vardarbību, padara vēl jo svarīgāku to, ka dalībvalstis ievēro tiesiskumu un pamattiesības, jo īpaši attiecībā uz procesuālajām tiesībām;
 - 5. uzsver, ka pārejas pasākumu faktiskā izbeigšanās Tieslietās un iekšlietās saskaņā ar LES 36. protokola VII sadaļu palielina dalībvalstu pienākumu atbilstoši LES 4. panta 3. punktā noteiktajam lojālas sadarbības principam atturēties no jebkādu pasākumu pieņemšanas, kas varētu apdraudēt ES mērķu, tostarp LES 3. pantā noteikto mērķu,

sasniegšanu;

6. norāda, ka Eiropas apcietināšanas ordera īstenošana joprojām nav sasniegusi visu potenciālu, jo starp dalībvalstīm trūkst uzticēšanās; uzstāj, ka dalībvalstis ir atbildīgas par augsta līmeņa savstarpējas uzticēšanās nodrošināšanu, kas balstās uz to pienākumu ievērot Līgumus, Pamattiesību hartu un ES tiesību aktus, kā arī uz to, ka to iestādes ievēro ES vērtības, tostarp tiesiskumu un pamattiesības (LES 2. un 6. pants);
7. uzsver, ka savstarpējas atzīšanas princips, kas ir Eiropas apcietināšanas ordera sistēmas pamatā, pats par sevi ir balstīts dalībvalstu pārlicībā, ka to attiecīgās valstu tiesiskās sistēmas spēj nodrošināt ES līmenī, jo īpaši Hartā atzīto pamattiesību līdzvērtīgu un efektīvu aizsardzību;
8. tāpēc attiecībā uz Eiropas apcietināšanas orderi atzīst, ka dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt augstu aizsardzības līmeni procesuālajām tiesībām, pamattiesībām un tiesiskuma ievērošanai, kā arī nodrošināt savas tiesu varas neatkarību, lai garantētu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā; ņem vērā būtisko attīstību ES Tiesas judikatūrā, kas ir apstiprinājusi šos principus;
9. uzsver, ka ES demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību mehānisma izveide palīdzēs stiprināt dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos, tādējādi uzlabojot savstarpējas atzīšanas principa darbību;
10. norāda, ka jebkāds dalībvalstu veikts LES 2. pantā noteikto ES vērtību pārkāpums apdraud Pamatlēmuma par Eiropas apcietināšanas orderi piemērošanu, samazinot uzticēšanos; tāpēc uzsver, ka būtu jānodrošina minēto vērtību ievērošana, izmantojot visus pieejamos uzraudzības un korekcijas mehānismus;
11. šajā saistībā ņem vērā tiesiskuma pārskatīšanas cikla iniciatīvu, par ko Komisija paziņoja 2019. gada jūlijā, un 2020. gada 30. septembrī publicēto pirmo gada ziņojumu par tiesiskumu visās dalībvalstīs;
12. uzskata, ka Pamatlēmuma par Eiropas apcietināšanas orderi piemērošana būtu jāizvērtē attiecībā pret šāda mehānisma izveidi; aicina Komisiju atjaunināt savu rokasgrāmatu par to, kā izsniegt un izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, lai atspoguļotu būtisku ar judikatūru saistītu attīstību šajā jautājumā;
13. uzskata, ka ir jāpieņem papildu horizontāli pasākumi, lai palielinātu savstarpējo uzticēšanos valstu krimināltiesību tiesu sistēmām, tādējādi veicinot tiesu iestāžu efektīvāku sadarbību;
14. šajā nolūkā uzsver aģentūru, piemēram, Eiropas Savienības Aģentūras tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās (*Eurojust*), un iniciatīvu, piemēram, par Eiropas apcietināšanas ordera koordinācijas grupas neseno izveidi ar mērķi veidot savstarpējo uzticēšanos, svarīgo nozīmi;
15. atgādina, ka ir svarīgi nodrošināt, ka visām personām, uz kurām attiecas Eiropas apcietināšanas orderis, tiek garantētas viņu procesuālās tiesības, tostarp tiesības uz informāciju par tiesvedību, tiesības uz jurista konsultācijām un pārstāvību, uz juridisko palīdzību, kā arī uz mutisko un rakstisko tulkošanu;

16. uzsver, ka, ja ir izpildītas procesuālās tiesības par Pamatlēmuma par Eiropas apcietināšanas orderi 2. panta 2. punktā minētajiem pārkāpumiem, savstarpējas atzīšanas princips būtu jāpiemēro pilnā mērā un jebkādi izņēmumi būtu jāinterpretē ierobežojošā veidā, nespiežot par apsūdzības būtību;
17. uzsver, ka ir vajadzīgi papildu uzlabojumi Pamatlēmuma par Eiropas apcietināšanas orderi piemērošanā un būtu jāiekļauj aizdomās turēto personu procesuālās tiesības, garantijas par minimālo standartu ievērošanu attiecībā uz ieslodzījuma apstākļiem, *ne bis in idem* principa piemērošana un noteikumi par apcietināšanas ordera izpildi, ja persona, uz kuru attiecas Eiropas apcietināšanas orderis, ir nepilngadīga un sava vecuma dēļ nevar tikt saukta pie kriminālatbildības par darbībām, uz kurām apcietināšanas orderis ir balstīts saskaņā ar izpildes dalībvalsts tiesību aktiem;
18. atgādina, ka Pamatlēmums par Eiropas apcietināšanas orderi tika pieņemts, izmantojot starpvaldību sadarbības metodi saskaņā ar kādreizējo trešo pīlāru par policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās; atzīst priekšrocības, ko sniedz Pamatlēmuma par Eiropas apcietināšanas orderi pilnīga pakļaušana Lisabonas līgumam kā ES regulējumam LESD 288. panta nozīmē un atbilstības nodrošināšana LES 10. panta 2. punktam un 36. protokolam, tādējādi ļaujot Eiropas Parlamentam rīkoties kā vienam no likumdevējiem;
19. pauž pārliecību, ka šāds "lisabonizācijas" process sniegtu būtiskus ieguvumus demokrātiskās leģitimitātes, juridiskās noteiktības un pārredzamības ziņā, uzlabotu saskaņotību ar citiem krimināltiesību instrumentiem, kas pieņemti saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, un ļautu precizēt "tiesu iestādi" kā autonomu ES tiesību jēdzienu; uzskata, ka šādā procesā cita starpā būtu jāparedz izdevējiestādes pienākums konsekventi piemērot proporcionalitātes testu, jānosaka skaidri pamati personas nodošanas atteikšanai saskaņā ar LES 6. pantu un Pamattiesību hartu, jānosaka dalībvalstīm skaidrs pienākums ziņot par to, kā tās izdod un izpilda Eiropas apcietināšanas orderus, un jāuzlabo Komisijas izpildes pilnvaras; taču atgādina, ka šo integrāciju nevajadzētu veikt, ja tas notiek, kavējot pašreizējā tiesiskā regulējuma piemērošanas ātru uzlabošanu;
20. šajā nolūkā ierosina, ka Parlaments pašreizējā pilnvaru termiņā rīko regulāras uzklauššanas ar dalībvalstīm un *Eurojust*, lai palielinātu dialogu un pārredzamību par Pamatlēmuma par Eiropas apcietināšanas ordera piemērošanu;
21. atbalsta Pamatlēmuma par Eiropas apcietināšanas orderi 2. panta 2. punktā minētā pārkāpumu saraksta pārskatīšanu saskaņā ar attiecīgo pieredzi tā piemērošanā;
22. uzsver, ka Pamattiesību hartai kā primāro tiesību aktu avotam vienmēr ir prioritāte attiecībā pret jebkādiem citiem sekundārajiem tiesību aktiem saistībā ar Eiropas apcietināšanas orderi; uzsver, ka, kā minēts Hartas 51. panta 1. punktā, dalībvalstīm un attiecīgi to tiesām ir jāievēro Harta, kad tās īsteno ES tiesību aktus, un tas attiecas uz gadījumiem, kad izsniegšanas tiesu iestāde un izpildes tiesu iestāde piemēro pieņemto valsts tiesību aktu noteikumus, lai transponētu Pamatlēmumu par Eiropas apcietināšanas orderi; tāpēc uzskata, ka automātiska nodošana nav pieļaujama, kā ES Tiesa apliecināja *Aranyosi* spriedumā (C-404/15); uzsver, ka vienmēr ir nepieciešama pārskatīšana tiesā, cita starpā lai pārbaudītu, vai ir pieņemts likumīgs lēmums, ir iesaistīta kompetenta

iestāde un ir ievērotas pamattiesības; norāda, ka gadījumā, ja izpildes dalībvalsts tiesu iestādei ir pierādījumi par pamattiesību reālas pārkāpšanas risku izdevējā dalībvalstī, attiecīgajai tiesu iestādei ir jāizvērtē šāda riska esamība, kad tā tiek aicināta lemt par personas nodošanu izdevējas dalībvalsts iestādēm;

23. konstatē, ka Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES paver iespējas vēl vairāk vienādot krimināltiesību tiesu sistēmas; atgādina, ka politiskajā deklarācijā par turpmākajām attiecībām ir teikts, ka Apvienotā Karaliste un ES "nodrošinās visaptverošu, ciešu, līdzsvarotu un savstarpēju tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās";
24. norāda, ka gadījumā, ja ES un Apvienotā Karaliste līdz pārejas perioda beigām kopējā partnerības nolīguma ietvaros nepieņems jaunu izdošanas nolīgumu, pusēm būs jāatgriežas pie Eiropas Padomes 1957. gada Konvencijas par izdošanu, kas paredz daudz lēnākas procedūras, kas ir politiskas un diplomātiskas, nevis tehniskas;
25. uzstāj, ka jebkura nolīguma starp ES un Apvienoto Karalisti krimināltiesību tiesu sadarbības jomā pamatā cita starpā ir jābūt to saistībām pamattiesību jomā, ietverot Apvienotās Karalistes turpmāku Eiropas Cilvēktiesību konvencijas ievērošanu un īstenošanu, *ne bis in idem* principa un procesuālo tiesību ievērošanu, kā arī Eiropas Savienības Tiesas lomai šajā jautājumā.

INFORMĀCIJA PAR PIEŅEMŠANU ATZINUMU SNIEDZOŠAJĀ KOMITEJĀ

Pieņemšanas datums	12.10.2020
Galīgais balsojums	+: 23 -: 5 0: 0
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Gerolf Annemans, Gabriele Bischoff, Damian Boeselager, Geert Bourgeois, Fabio Massimo Castaldo, Leila Chaibi, Włodzimierz Cimoszewicz, Gwendoline Delbos-Corfield, Pascal Durand, Daniel Freund, Charles Goerens, Esteban González Pons, Sandro Gozi, Brice Hortefeux, Laura Huhtasaari, Giuliano Pisapia, Paulo Rangel, Antonio Maria Rinaldi, Domènec Ruiz Devesa, Helmut Scholz, Antonio Tajani, László Trócsányi, Mihai Tudose, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Jorge Buxadé Villalba, Sophia in 't Veld, Miapetra Kumpula-Natri

ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAKSTA

23	+
GUE/NGL	Leila Chaibi, Helmut Scholz
NI	Fabio Massimo Castaldo
PPE	Esteban González Pons, Brice Hortefeux, Paulo Rangel, Antonio Tajani, László Trócsányi, Loránt Vincze, Rainer Wieland
RENEW	Pascal Durand, Charles Goerens, Sandro Gozi, Sophia in 't Veld
S&D	Gabriele Bischoff, Włodzimierz Cimoszewicz, Miapetra Kumpula Natri, Giuliano Pisapia, Domènec Ruiz Devesa, Mihai Tudose
Zanni Marco GUE/NGL	Damian Boeselager, Gwendoline Delbos Corfield, Daniel Freund

5	-
ECR	Geert Bourgeois, Jorge Buxadé Villalba
ID	Gerolf Annemans, Laura Huhtasaari, Antonio Maria Rinaldi

0	0